BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVIENSIS
391461
391493
III

3056 IV. S. J.
391461 I
I 391493 III
1126

Sacræ Regiæ Majeſtatis Boruſſiæ

DECLARATIO

Reipublicæ Polonorum Confœderatæ exhibita a Legate Plenipotentiario Illuſtriſſimo Dno. de Benoit in Comitiis Regni Ao. 1766. habitis.

Quod Diſſidentes tam Evangelicæ quam Græcæ Confeſſiónis libertate, nullis fere limitibus circumſcripta per bina Sœcula in Polonia uſi, omniumque Jurium quæ Civibus & Membris liberæ hujus gentis competunt, participes fuerint, & hiſtoriarum monumenta tradunt, & Polonorum leges, & Conſtitutiones docent. In Conventu demum Confœderationis Ao. 1716. habito, odium Religionis tantum invaluit, ut inimici & perſecutores Diſſidentium inter belli tumultus articulum Conſtitutionis Regni adjicerent, dictis Diſſidentibus valde perniciosum. Quamvis vero magis cordati Proceres & complures etiam Epiſcopi Conſilium hoc plane improbarent, Rex quoque Auguſtus II. Solemni Declaratione Diſſidentibus caviſſet, Articulum hunc juri eorum priſtino haud derogaturum; attamen ex illo tempore dura premuntur fortuna,

neque

DEKLARACYA

Nayiaſnieyſzego Krola Jmśći Pruſkiego, przez Miniſtra Jegoż Pełnomocnego JMść Pana de Benoit do Nayiaſnieyſzey z Konfederowaney Rzptey Polſkiey na Seymie roku 1766. zanieſiona.

391463 III

Jeſt to, tak przez Hyſtorią iako y przez Konſtytucie Polſkie, gruntownie dowiedzioną rzeczą, ze Diſſidentes y Grekowie przez dwa niemal Wieki, nie tylko nieograniczoney Wolnośći Religii ſwych, lecz y wſzelkich Praw ktore do Obywatela y do Członkow rownie w Narodzie wolnym urodzonych należą Uczeſtnikami bywali. Dopiero na Seymie roku 1716. Duchow niektorych zapalonych Zarliwość prześladuiąca, umiała zazyć y pozytkować z nieſzczęśliwego na ow czas Zamieſzania, gdy w Konſtytucye Seymowe przećiwko Zdaniu y Niedozwalaniu zdrowſzey Narodu Częśći y ſamych nawet Biſkupow Artykuł wielce Dyſſydentom wtrąćiła ſzkodliwy: a lubo Nayiaſnieyſzy Krol Imść Auguſt II. nieodwłoczną uczynił Deklaraciią, iako Artykuł ten, Praw dawnieyſzych Dissidentom ſłużących uſżczerbiać nie miał, iednakże od tychże czaſow w takim ięczą Ućiemiężeniu, ze przez nie, wſzyſtkie w Iednośći Wiary z niemiż zoſtaiące do politowania wzruſzone Potencye, y do roznych dorąd iednak daremnych w Przywroceniu y wſparćiu Onychze nakłonione Spoſobow.

Nayia-

neque ejus malignitatem, licet ſingulæ ejusdem Religionis Poteſtates, miſericordia ductæ, omnem in eorum favorem moverint lapidem, eluctari potuerunt. Sereniſſimus Boruſſorum Rex, Majorum Suorum hac in parte veſtigia premens, non poteſt, quin cum Auguſtiſſima Ruſſorum Imperatrice, aliisque Poteſtatibus, eandem ſententiam habentibus, juncto ſtudio Sereniſſimæ Polonicæ Reipublicæ Juſtitiam eum in finem imploret, ut Diſſidentes Græcique ab oppreſſione, ſub qua laborant liberentur; Sponſio Pacis Olivenſis, cujus Compaciſcens fuit Fridericus Guilielmus Elector, Majeſtati ſuæ jus tribuit imo legem imponit exigendi, ut Diſſidentes Juribus, quæ eis ex dicta pace & conſtitutionibus Regni Poloniæ competunt, non diutius priventur. Temporis mutati rationes ſpem præbent, momentum jam adeſſe, quo inclita Gens Polonica ad propria commoda revocata, in ſæculo hoc perſecutionem abhorrente feliciter unita, & ſub Rege, tantis animi dotibus & virtutibus inſigni vivens, conſiliis amicorum aures præbere benignas haud recuſabit. Sacra hinc Boruſſiæ Regis Majeſtas præcipua Diſſidentium Deſideria Sacræ Regiæ Majeſtati & Sereniſſimæ Reipublicæ Polonicæ in præſentibus Comitiis congregatæ exponere haud dubitat.

1) Ut

Nayiaſnieyſzy Krol Imść Pruſki, naſladuiąc chwalebny w tym punkćie Przodkow ſwoich Przykład, łączy śię czaſow dziśiayſzych z Nayiaſnieyſzą Imperatorową Imcią Roſſyiſką y z inſzymi Potencyami, rownymi będąc z Niemiz pobudzony Sentymentami, dopomnienia śię Sprawiedliwośći u Rzpttey Polſkiey względemućiemięzonych Grekow y Dyſſydentow.

Ieſt Nay. Krol Imść Pruſki przez Traktat Oliwſki do tego autoryzowany Kroku, bo Traktatu tegoz Dom Brandeburgſki był Stroną Kontraktuiącą y gwarantuiącą, nie dozwalaiąc mu tenże Sam Traktat, zapatrywać śię dłużey na to oboiętnie, aby Dyſſydenći daley, w ſprawiedliwych ſwych byli ukracani Prawach.

Związki Sojuſzu wiecznego, Przyiazni ſzczerey, y Samſiedztwa dobrego, ktore Nay. Krola Imśći Pruſkiego z Rzpttą Polſką iednoczą, y ktorych na przeſzłey Elekcyi nie zawodne dał dowody, pobudzaią Nay. Krola Imśći Pruſkiego do tey Nadziei, ze zacny Narod Polſki zwazywſzy właſny ſwoy Intereſs, zyiąć w Wieku oświeconym, będąc w nayſzczęśliwſzey Iednośći y pod Rządem Krola przednich Talentow Swiatłem śię dyſtyngwuiącego, wyſłucha ſprawiedliwie y procz wſzelkiey Prewencyi Skargi Wſpoł Braći ſwoich, y prawdziwych Przyiacioł ſwych ſzczerey Rady.

Te powody tak ſą mocne y dolegliwe, ze Nay. Krol Imść Pruſki procz dalſzego rozmyſłu, Nay. Krolowi Imśći y Rzpttey Polſkiey na teraznieyſzym zgromadzoney Seymie, nayprzyncypalnieyſze Ządania, ktore od Dyſſydentow gruntownie formowanymi zdać śię mogą, przedkłada; y ktore w tych śię zawieraią punktach.

1mo Azeby

1) Ut Diſſidentibus Eccleſiæ & Scholæ poſt Pacem Olivenſem contra jus eis ereptæ, reſtituantur, & ut liberum eis ſit, incendio vel ævo deletas reparare, vel exſtruere, nec non ut novas in proprio territorio vel ubicunque Communitas Diſſidentium aut Græcorum commoratur, ædificare poſſint.

2) Ut ipſis integrum ſit, eligendi Miniſtros Eccleſiæ & Scholæ Magiſtros, qui libere Conciones habeant, Sacramenta adminiſtrent, funera ducant, nec Catholicorum Clericis Jura certa ſolvant, ut cœmeteriis, Campanis & omnibus, quæ ad publicum & liberum Religionis exercitium pertinent uti queant.

3) Ne Seminaria Diſſidentium & Græcorum Leſſnæ, Mohilovie &c. exiſtentia, ullo modo turbentur.

4) Ut cauſæ Eccleſiaſticæ Diſſidentium non niſi coram Dicaſteriis Sæcularibus tractentur.

5) Ne inter diverſæ Religionis perſonas inhibeantur Matrimonia.

6) Ut Art. IV. Inſtrumenti Confœderationis de Anno 1716. tollatur, & de concedendis muneribus atque beneficiis Regni, æqua & Legibus ac inſtitutis conſentanea ratione, pactum cum Diſſidentibus ineatur. Hæc petita Potentiſſimus Boruſſorum Rex eo confidentius in medium proferre ſuſtinet, quo magis ad normam æquitatis naturalis, Legum & inſtitutorum Regni Polonici nec non & utilitatis atque principiorum regiminis liberæ Gentis ſunt accommodata; commendat ergo ſingula ſeriæ attentioni Sereniſſimi Regis & Reipublicæ Polonorum de meliori, ut in his Comitiis firma lege ſtabiliantur.

Hoc

1mo Azeby Kośćioły y Szkoły ktore prawnie Dyſſydentom należą a nieprawnie ſą odebrane, oſobliwie po Zawarćiu Pokoju w Oliwie, Onymze przywrocone były: Azeby przeſzkody nie mieli do wyſtawienia czyli Reparacyi tych, ktore przez Pożar Ogniowy, albo Starość Budynku nadruinowane: tudżeſz aby Wolność mieli budowania y nowych na ſwoich gruntach lub na wſzelkim mieyſcu na ktorym śię Zgromadzenia Dyſſydentſkie y Greckie znayduią.

2do Azeby Dyſſydenći y Grekowie mogli obierać ſobie Paſterżow y Nauczyćielow Szkolnych, z ktorych pierwśi azeby wolność mieli Adminiſtrowania Sakramentow, dawania Slubow, Odprawiania Pogrzebow oprocz iakiey dla Proboſzczow Katholickich za to daniny: Aby im wolno było mieć Cmentarze, Dzwony, y generalnie to wſzyſtko, co do Zwyczaju wolnego y publicznego należeć może Religii Wykonywania.

3tio Azeby Seminaria Dyſſydentſkie y Greckie w Leſznie y w Mohilowie nie były inkwietowane.

4to Aby Sprawy Duchowne Dyſſydentow y Grekow tylko do Jurisdykcyi Swieckich należały.

5to Aby nie było wolno zabraniać Małżenſtwa miedzy Oſobami rozniącey śię Religii.

6to Azeby Artykuł IV. Konfederacyi roku 1716. był znieśiony y aby z Dyſſydentami y Grekami ſpoſobem ugodzić śię ſprawiedliwym, o Część tę, ktorą według Konſtytucyi y Zwyczaju dawnieyſzego w Pozytkach y Urzędach Oyczyſtych mieć powinni.

Wſzyſtkie

Hoc ut fiat, Sacra Boruſſiæ Regis Majeſtas enixe optat & deſiderat, tam ex rationibus jam allatis, quam quia hac in re verſatur caſus fœderis aretiſſimi, quod ei cum Potentiſſima Ruſſorum Imperatrice intercedit. Sunt hæc quæ Subſcriptus Potentiſſimo Polonorum Regi & Ser. Reip. juſſu Regis Sui exponere debuit, rogans, velint ea non niſi tamquam novum ſpecimen Sinceræ mentis & prolixæ, qua erga Poloniam fertur Majeſtas Sua, voluntatis accipere.

Wſzyſtkie te Ządania, tak śię z naturalną Słuſznoſcią, Prawami y Zwyczajami Rzpttey Polſkiey, tudzieſz z prawdziwym Jey Intereſſem y z fundamentem wolnego zgadzaią śię Rządu, ze Nay. Krol Imść Pruſki baczy bydz rzeczą potrzebną, Zalecenia onychze iako naywaznieyſzey I. K. Mci y Rzptey Polſkiey Baczności, azeby na Seymie teraznieyſzym ſpoſobem niezwruſzonym uchwalone y uſtanowione były.

Nay. Krol Imść Pruſki iako naytkliwiey do tego intereſſować śię będzie, tak dla w zwyż wyrazonych racyi, iako y z konſekwencyi ściſtego z Nay. Imperatorową Imćią Sojuſzu, z ktorą w zupełnym w tey Sprawie poſtępować będzie Ziednoczeniu.

Y to ieſt, co nizey wyrazonemu imieniem Krola y Pana ſwego, I. K. Mci y Rzpttey Polſkiey oświadczyć nakazano, upewniaiąc ze Nay. Krol Imść Pruſki inſzego w Kroku ſwoim nie zamierza Celu, tylko a zeby ſzczerey ſwey Przyiazni, y Gorliwośći ku pozytkom Rzpttey, ſwieze dał dowody.

2

Biblioteka Jagiellońska
stdr0023249